

1649

2den Bsh. af Lovf. indeh. Vest. om

Maadigheden over Fæstebøndergods.

1650

regel, og det saa meget mere, som vi ikke kunne Andet end have Betænkelse ved Regjeringens Forslag, for saa vidt som dette aldeles ikke vil indrømme nogen Undtagelse fra Hovedregelen om den lovbefalede Størrelse, som Gaarden skal beholde. Vi tro nemlig, at man derved vil kunne lægge Hindringer i Veien for forstandige Dispositioner, især da det er Tilfældet, at der er Godser, hvor Hartkornet gennemgaaende er saa lavt, at efter Lovforslaget slet ingen Omdeling vil kunne finde Sted, uden at det dog kan siges, at Hovedparcellen, der bliver tilbage paa saadanne Godser, vil synke ned under et Jordbrug, som man maa anse tilstrækkeligt til en Gaardmandsfamilies Ernæring. — Jeg skal derefter omtale den sidste Paragraf, nemlig § 4, som lyder saaledes: „Enhver Parcel, der er udfilt efter § 1, saavel som enkelte efter ovennævnte Paragraf udfilte og derefter sammenlagte Parceller skulle, for saa vidt Jordbrugets Størrelse udgjør 2 Tønder Hartkorn, være fæstet til undergivet.“ Vor Hensigt dermed har været at umuliggjøre Dispositioner fra Godseiernes Side, gaaende ud paa ved Hjælp af Omdelingsretten at danne større fæstetvangsfrie Gaarde. Det kan nemlig ikke negtes, at Omdelingsretten, hvis Godseierne overhovedet havde benyttet den i noget stort Omfang, kunde have faaet en stor Betydning i saa Henseende, hvis nemlig Godseierne havde udstykket deres Fæstegaarde til Jordbrug paa 1 Tønde Hartkorn, delt Parcellerne ud i Smaalodder, og af disse atter dannet større fæstetvangsfrie Jordbrug. Men ligesom noget Saadant kun rent undtagelsesvis er flet, vilde der herimod allerede være et temmelig tilstrækkeligt Værn i første Punktum af § 1 i Regjeringsforslaget, da det dog er klart, at, naar Gaarde ikke maa nedbringes til mindre Størrelse end omtrent 4 Tønder Hartkorn, vilde den Del, der kunde blive tilovers, ikke være af saadan Betydning, at deraf kunde dannes større Gaarde, tilmed da ogsaa Bølligheden er en væsentlig Betingelse for, at en Sammenlægning kunde finde

Sted. For imidlertid i enhver Henseende at affjære den Frygt, der har spillet en saa stor Rolle, for at bevirke, at sige Dispositioner under ingen Omstændigheder ville kunne finde Sted, og endelig for at vise, at det er vor Hensigt ikke at ville stille Noget under Stolen, have vi foreslaaet disse Regler i § 4, og vi tro at turde sige, at derved er ogsaa Bommen sat for. Men vi maa da ogsaa holde fast, at Bestemmelsen i § 4 kun kommer til at gjælde om fremtidige Dispositioner, og i denne Henseende ere vi i Uoverensstemmelse med Regjeringens Forslags § 6 og ligeledes med den ærede Ordfører, thi vi kunne ikke gaa ind paa, at denne Bestemmelse skulde faae Anvendelse paa allerede truffne Dispositioner, hvorved man maaske efter en Række af Aar vilde kunne kalde en Fæstet til Live paa Jordbrug, som man hidtil i god Tro og under Administrationens stiltiende Billigelse havde behandlet som fæstetvangsfri, og hvorved vedkommende Eier vilde kunne krenkes i sine velerhvervede Rettigheder. Det er den betydelige Forfijel, der er paa vor § 4 og paa den beslægtede Bestemmelse, som den høitærede Ordfører omtalte i sit Foredrag. Dernæst maa vi ogsaa holde paa, at denne Hartkornsgrense ikke sættes under 2 Tønder, idet der er flere Jordbrug paa under 10 Tdr. Land, men med 1 Td. Hartkorn, med Hensyn til hvilke det vilde være en Villkaarlighed at forlange, at de skulde være fæstetvangspligtige, eftersom Fæstetvungen jo ikke hviler paa Guse, hvortil disse Jordbrug efter almindelig Sprogbrug alene vilde kunne regnes, men dertil alene paa Gaarde. Forøvrigt behøver jeg ikke at gøre Noget opmærksom paa, at det er noget Ny, man indfører i vor Lovgivning, idet man sætter en Hartkornsgrense for Fæstetpligten; det har man hidtil ikke kjendt.

Saa, med disse Ord skal jeg anbefale Mindretallets Forslag til det høje Things Velvilje. Ligesom vi tro, at vi ved disse Forslag have raakt Gaarden til, hvad der med Rimelighed vilde kunne forlanges, saaledes tro vi